

Árképzés a sertéságazatban

Bartha Andrea

Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma,
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar,
Vállalatgazdaságtani és Marketing Tanszék, Debrecen
barthaa@agr.unideb.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

A kutatási munkám során a sertésenyésztés helyzetét és kereskedelmét vizsgálom mind hazánkban, mind pedig az EU-ban. Az ágazat vizsgálatán túl tervezem a fogyasztói réteg megkérdezését is, hiszen hiába jönne be az import árú hazánkba, ha nem lenne, aki megvásárolja azt. A gyakorlat azt mutatja, hogy nagyon is fogékonyak vagyunk az újra, az idegenre, a másra. Vajon mi állhat ennek a mentalitásnak a hátterében?

Azzal mindenki egyetért, hogy a fogyasztói szokások eltérőek a különböző kultúrákban, így Európa országaiban is. Érdekesnek tartom megvizsgálni, hogy az egyes országok fogyasztói a sertés húsnak mely testtáját fogyasztják leginkább, illetve helyezik előtérbe az élelmiszer terén. Mivel az étkezési szokások eltérően alakulnak, így valószínűsíthető, hogy az egyik ország jobban preferálja a sertés karajrészét, míg a másik országban akár szerepel az étlapon a sertéscsülök is. Ha ezt a gondolatmenetet követjük, egyértelművé válik, hogy a különbözőségekből adódóan más áron is kerül értékesítésre a sertés hús – a kereslet-kínálat függvényében – a különböző országokban. A cikkemben főként Dánia, Spanyolország, Németország, Lengyelország, Románia, Franciaország, Olaszország és hazánk elemzését tűztem ki célul.

A vizsgált országokban, Romániát kivéve, olcsóbban állítják elő a termékeiket (Internet 1).

Mivel a piac a kereslet-kínálat szabályai szerint működik, így azok, akik olcsóbban kínálnak, nagyobb eséllyel maradhatnak az ágazatban és a piacon, akik viszont csak drágán tudnak termelni, előbb-utóbb lemorzsolódnak (Internet 2)! Az árak alakulásában fontos szerepet játszik a forint/euró árfolyama, hiszen a mostani – 2007. őszi – erős forint indukálja az import növekedését. Az exportot viszont visszaveti, hiszen ha 280 Ft lenne az euró, mint már erre volt példa, akkor kedvezőbb áron lehetne értékesíteni a terméket.

Mivel a magyar árak magasak, így számos feldolgozó importál a környező országokból, olykor még olcsóbban beszerezhető alapanyagot. Ez a magyarországi sertésállomány csökkenésével egyre nagyobb mértékűt ölt, hiszen az elmúlt évek során nettó importőrökké váltunk.

Kulcsszavak: árképzés, sertésenyésztés, fogyasztói szokások

SUMMARY

During my research work I will examine the state of pig production and the pigmeat trade in Hungary as well as in the EU. In this article I am looking at this branch, I plan to ask consumers about this topic. There is no point in importing pork if there is no market for it. The reality is that we like what is new, unusual and different. What lies behind this way of thinking?

Everybody agrees, consumer habits differ culturally, and this is true in European countries as well. I find it interesting to examine what parts of the pig are favoured the most by consumers in certain countries. As habits are different we can say that certain countries prefer pork chops while on other countries' menus pork

knuckles can be found. If we follow this train of thought it becomes apparent that due to these differences the price of pork varies from country to country.

According to figures, it is clear that certain countries are able to produce pork products cheaper. Since market works on the principle of supply and demand, those who offer their products cheaper will have a greater chance of remaining in this sector. Those on the other hand who can only produce their products at a higher price will eventually disappear from the market. The price is determined by the rate of the forint to the euro. Today's strong forint is leading to the growth in imports. Recently, pork exports have fallen, but if the rate were to be 280 forints as it has been in the past, then it would be more favourable to sell pork products.

As Hungarian prices are high, meat processing companies are forced to import from neighbouring countries, which means a cheaper source of product. This has led to a decrease in the number of pig in Hungary meaning that we are now an overall importer of pork products rather than an exporter.

Keywords: pricing, pig production, consumer behaviour

BEVEZETÉS

Manapság egyre többet hallunk az élelmiszerárak drasztikus emelkedéséről, és nem csak hazánkban, hanem világszerte érvényes ez a tendencia. Érdekes megvizsgálni, hogy milyen okok húzódnak e mögött. Tanulmányomban csak a sertéságazat elemzésével foglalkozom, ezért az általános kitekintő után a sertéságazatra szűkítem vizsgálatomat. Az elmúlt időszakban végbemenő világpiacon élelmiszerár-emelkedésben több tényező közrejátszik. Az egyik tényező a nagy távol-keleti országok gyorsuló gazdasági növekedése révén kialakult keresletnövekedés. Ezen kívül az árnövekedéshez hozzájárul a bioüzemanyagok termelése is. Ez a tényező különösen jelentős Európában, ahol elsősorban a takarmánykukoricát használják erre a célra (Internet 1). A harmadik tényező az időjárás alakulásával függ össze, az aszály következtében jelentős termés kiesés volt tapasztalható, ami szintén nagyfokú áremelkedést hozott magával. Az említett tényezők mind befolyásolják közvetve vagy közvetlenül az élelmiszer-termékpályát (Internet 2). Amíg az egy főre jutó élelmiszertermelés mennyisége a fejlődő országokban 11%-kal bővült, addig az Európai Unió 27 tagországában közel 6%-os csökkenés érzékelhető. Ezen hatások következtében a fogyasztói árak is változtak. 2005-ig az élelmiszerek fogyasztói árai az átlagos inflációnál kisebb mértékben emelkedtek, 2005. decemberében volt a forduló, és 2006-ban az áremelkedés folyamatosan gyorsult (Nábrádi és Szűcs, 2002).

2007 első 9 havi áremelkedésének mértéke 11% volt, és ez tovább folytatódott, mivel a termelőket a kisebb termésátlagot produkáló növénytermesztésből fakadó alacsony jövedelmezőség, illetve az állattenyésztő ágazatokban a takarmányárak emelkedéséből adódó nehézségek is sújtják. Ezek hatására a boltokban a fogyasztó szinte napról napra

emelkedő húsárakkal találja szembe magát. Felmerül a kérdés, hogy vajon más országokban is hasonló a helyzet?

Minden uniós országban jelentős hányadot képvisel a sertéshúsfogyasztás. Magyarországon is közel 27 kg/fő/év fogyasztunk, és a húsfogyasztás 42%-a sertés (KSH, 2007a).

1. táblázat

Sertéshústermelés (Me: 1000 t)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dánia(1)	1624	1714	1759	1761	1809	1792	1748
Németország(2)	3981	4074	4110	4239	4307	4499	4662
Spanyolország(3)	2912	2992	3070	3189	3076	3163	3229
Franciaország(4)	2317	2315	2350	2332	2310	2274	2262
Olaszország(5)	1488	1509	1535	1588	1589	1514	1556
Magyarország(6)	375	412	465	510	486	453	489
Lengyelország(7)	1892	1820	1981	2094	1923	1925	2071
Románia(8)	n.a(9)	n.a(9)	n.a(9)	n.a(9)	n.a(9)	n.a(9)	316

Forrás: EUROSTAT, 2007(10)

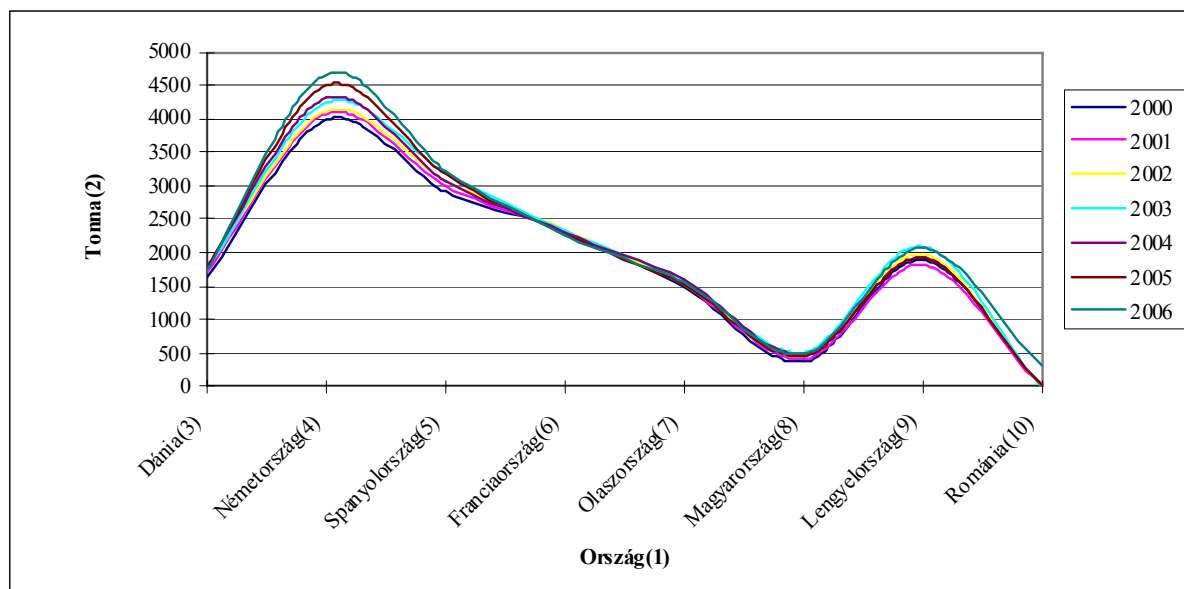
Table 1: Pig meat producing in thousand tons

Denmark(1), Germany(2), Spain(3), French(4), Italy(5), Hungary(6), Poland(7), Romania(8), No data(9), Source(10)

A 1. táblázat adatait az alábbi, 1. ábra jól látható módon szemlélteti, miszerint az elmúlt 6 évben egyértelmű növekedés a sertésenyésztésben csak Németországban tapasztalható. A többi ország termelésénél ingadozás figyelhető meg, növekvő tendencia érvényesülése mellett. Ez az eredmény

ellentmond annak a ténynek, hogy a világon, és főleg Kínában és Indiában drasztikusan emelkedik a népesség, és emellett gazdaságilag is rohamosan erősödnek, ennek hatására a fizetőképes kereslet bővül. Lehetőséget és piacot kínálva az országnak a felesleg levezetésére és exportálására.

1. ábra: Sertéshústermelés

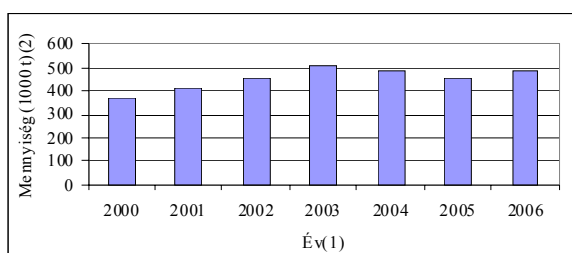
Forrás: EUROSTAT 2007 adatok alapján, saját szerkesztés(11)

Figure1: Pig meat producing in thousand tons

Country(1), Tons(2), Denmark(3), Germany(4), Spain(5), France(6), Italy(7), Hungary(8), Poland(9), Romania(10), Date of EUROSTAT 2007 own making(11)

Ha Magyarországra koncentrálnunk, a 2. ábrán láthatjuk, hogy az EU-csatlakozás felerősítette a rendszerváltás óta folyamatosan csökkenő sertéslétszám ágazatra és a hústermelésre gyakorolt hatását. A csatlakozás évéig növekedett a hazai sertéshústermelés, azonban 2004-2005 között a kibocsátás visszaesett. 2006-ban ismét javulás volt tapasztalható, de most már a 2007-es adatok birtokában tudjuk, hogy a csökkenés továbbra is folytatódik. A csatlakozás óta kirajzolódó tapasztalatok azt mutatják, hogy a velünk egyszerre csatlakozott országok nagyobb piacot tudtak szerezni maguknak a szabad kereskedelemben (Bartha, 2007).

2. ábra: Magyar sertéshústermelés

Forrás: KSH 2007 adatok alapján saját szerkesztés(3)

Figure 2: Hungarian pig meat producing in thousand tons
Year(1), Tons(2), Date of KSH 2007 own making(3)

A TERMELŐK HELYZETE A FELVÁSÁRLÁSI ÁRAK TEKINTETÉBEN, A VIZSGÁLT ORSZÁGOKBAN

Az elmúlt évben a mezőgazdasági termelést az alábbi tényezők befolyásolták:

- az állati eredetű élelmiszerek iránti kereslet növekedése, különösen a feltörekvő országokban;
- a takarmány-előállításához szükséges alapanyagok iránti kereslet;
- a bioüzemanyagok gyártása miatt növekedett a gabonafélék iránti kereslet;
- aszályos időjárás miatt a gabonatermelés visszaesett a világ egyes részein és Magyarországon;
- a gabonakészletek számottevő mértékben csökkentek;
- az olajárak erőteljes növekedésnek indultak.

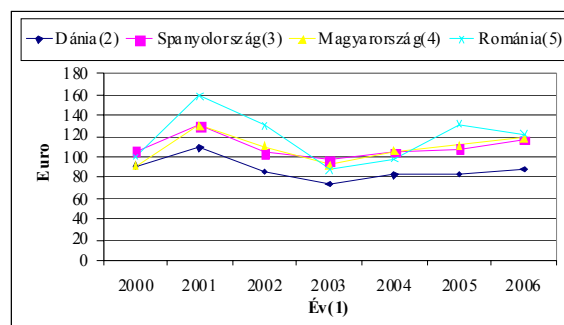
A felsorolt tényezők egyértelműen drágítják a termelést. A fent említett nehézségek egyértelműen az állattartók helyzetét nehezítik leginkább. Ezért érthetetlen, hogy az agrártermékek termelőiár-szintje 2007. szeptemberben 25,6%-kal haladta meg a 2006. szeptemberit. Ezen belül a növényi termékek árszínvonala 50,6%-kal, az élő állatok és állati termékeké mindösszesen 2,6%-kal növekedett. Az agrártermékek 2007. első kilenc havi, az előző év azonos időszakához viszonyított 16,9%-os termelőiárszint-növekedése a növényi termékek árszínvonalának 32,1%-os, valamint az élő állatok és állati termékek árának 1,4%-os emelkedéséből adódott. 2007. első háromnegyed évében a mezőgazdasági termelés ráfordításainak árszintje 12,5%-kal volt magasabb a 2006. azonos időszakánál.

Ezen adatok ismeretében hogyan is várhatnánk el, hogy a magyar sertéságazat jövedelmező és harmonizáltan működő legyen. A helyzetet az is nehezíti, hogy a vágóállatok termelői árának 3,6%-os csökkenésén belül a vágósertés termelői ára 13,2%-kal csökkent tizenkét hónap alatt. A vágóállatok termelői árai 2,7%-kal voltak alacsonyabbak, mint 2006. január-szeptemberben (Varga et al., 2007).

A felvásárlási árak az elmúlt 1 évben mintegy 13%-kal csökkentek, a feldolgozók átadási árai a kereskedőknek szintén mintegy 5%-kal mérséklődtek, ugyanakkor a fogyasztói ár 12%-kal emelkedett. Eszerint a termelők és a fogyasztók a nagy vesztesei az árcsökkenésnek (KSH, 2007b).

Ha megnézzük, az egyes országokban hogyan alakul a sertés felvásárlási ára (3. ábra), akkor azt láthatjuk, hogy Románia után – ahol most a sertésspestis miatt is emelkedtek az árak – Magyarországon a legmagasabb az ár. Ez lehet az oka annak, hogy folyamatosan emelkedik a Lengyelországból érkező import mennyisége, illetve az előállítási költség és a felvásárlási ár. Magyarországon nem ritka esetben mutat negatív szaldót a termelők felé, ez folyamatosan csökkenti a magyar sertésenyésztési kedvet, ami egyben a sertéslétszám csökkenését is okozta (KSH, 2007c).

3. ábra: Felvásárlási ár élőszűly 100 kg

Forrás: EUROSTAT, 2007(6)

Figure 3: Pig selling price, 100 kg live weight in euro
Year(1), Denmark(2), Spain(3), Hungary(4), Romania(5), Source(6)

Az eredményekből jól látszik, hogy a spanyol és magyar árak közel azonosak, a dán árak egyértelműen pedig a legalacsonyabbak.

SERTÉSHÚSFOGYASZTÁS

A sertéshúsfogyasztás a rendszerváltást követően drasztikusan lecsökkent. Az 1986. évi 42,6 kg-ot már nem is illik emlegetni, de a 1996-2000 közötti évek átlagfogyasztása 27,2 kg volt, és mostanában ehhez viszonyítjuk a jelenlegi értékeket. Ez az utóbbi években már alig ingadozik, 27-28 kg körül mozog. A sertéshúsfogyasztást Magyarországon a jövedelmi viszonyok nagyban befolyásolják, pl. a háztartások alsó és felső jövedelmi ötödében 50%-os eltérés van. Fogyasztásunk eléggé elmarad az EU átlagtól, de az EU országok között is nagy a szórás. A

sertéshúsfogyasztás bővülésének mértéke elmarad a jövedelmek és az életszínvonal növekedésétől, ennek oka az egészségtudatos táplálkozás elterjedése. Ennek hatásaként a sertéshúsfogyasztás csökken a baromfihús fogyasztásának javára (Internet 3). Ha megvizsgáljuk az EU 15 húsfogyasztásának szerkezetét, akkor láthatjuk, hogy milyen jelentős a sertéshús a táplálkozásban. 49%-ban részesedik a sertés, 25% baromfi, 22% marha és 4% a juhhús fogyasztás aránya. Az egy főre eső sertéshús fogyasztást vizsgálva megállapítható, hogy Németországban a legmagasabb, 58 kilogramm,

Ausztria a második 56 kilogramm, 47 kilogramm Lengyelországban, és 27,5 kilogramm Magyarországon (Internet 4).

Ha a termelés és fogyasztás után a mezőgazdasági termékek árának vizsgálatával folytatjuk, akkor azt tapasztalhatjuk, hogy áremelkedése érezteti hatását az élelmiszerárakban. Az áremelkedés első áldozatai az elsődleges gabona-felhasználó állattenyésztők. A második áldozat természetesen a fogyasztó, akinek csökken a vásárló ereje, hiszen még mindig árérzékeny.

2. táblázat

Fogyasztói árinдекс, bázis=2005

	2007								
	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember
Dánia(1)	105.6	105.9	105.7	106.5	106.9	106.1	106.0	105.7	107.0
Németország(2)	103.5	103.4	103.3	104.3	104.2	104.3	104.2	104.5	104.9
Spanyolország(3)	105.7	105.6	106.0	106.6	106.7	106.9	107.2	107.5	108.5
Franciaország(4)	102.3	101.8	101.7	102.6	103.1	103.5	102.7	102.6	103.2
Olaszország(5)	103.4	103.3	103.4	103.8	104.2	104.3	104.3	104.6	-
Magyarország(6)	115.4	116.4	117.1	118.4	120.7	121.0	119.8	119.8	122.8
Lengyelország(7)	102.5	103.2	104.0	105.0	106.3	105.3	103.5	102.9	105.5
Románia(8)	104.7	104.7	104.6	105.1	105.4	105.7	106.3	108.2	110.3

Forrás: EUROSTAT, 2007(9)

Table 2: Consumer priceindex, base in 2005

Denmark(1), Germany(2), Spain(3), French(4), Italy(5), Hungary(6), Poland(7), Romania(8), Source(9)

A fogyasztói árinдексet vizsgálva megállapítható, hogy minden országban emelkedett az árszínvonal 2007 első felében. Ez már az élelmiszerárak emelkedését jelezte, viszont az is kitűnik, hogy a legjelentősebb áremelkedés Magyarországon ment végbe a vizsgált országok közül. Már a fogyasztói árinдекс tendenciája is jól tükrözi a magyar élelmiszeripar helyzetét és ez az emelkedő mozgás vetíthető a sertéshús árváltozásánál is. Ha a következő, 3. táblázatot nézzük, akkor azt is láthatjuk, hogy miként alakul az egyes országok fogyasztói árinдекse az EU 15 országát alapul véve. Az újonnan csatlakozott országok indexe, messze elmarad az uniós átlagtól, nem beszélve a dán példáról. Ezen különbségek a tagországokban kialakult árkülönbségeknek köszönhetők.

A 2. és 3. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a vizsgált országokban eltérően alakul a termelők és fogyasztók helyzete. Ezt támaszthatja alá a fogyasztói ár-összehasonlítás is. Véletlenszerű kiválasztással henteseket, kisebb húsboltok vezetőit hívtam fel telefonon, és az általuk közölt adatok alapján készítettem el a 4. táblázatot, amely a 3. táblázat adatainak ellentmond, hiszen közel sem olyan nagy az árkülönbség az egyes húsfajták között, mint azt az index mutatta. Ennek az lehet a magyarázata, hogy a fogyasztói árinдекс kialakításánál nagyon széleskörű termékvizsgálatot végeznek, egyes termékek árában akár 200%-os különbség is lehet. Ez éppen a sertéshús árának vizsgálatánál nem ütközik ki olyan élesen. A kereslet-kínálat szabályait figyelembe véve egyértelművé válik, hogy Németországban, ahol az egyik kedvenc étel a „Snitzel”, nagy kereslet

mutatkozik a karaj iránt, így a kínálat határozza meg az árakat.

3. táblázat

Adott országok fogyasztói árinдекseinek alakulása, bázis=EU 15 (Me: %)

	Dánia(1)	Magyar-ország(2)	Lengyel-ország(3)	Románia(4)	EU 15
2000	127,1	50,5	43,6	40	100
2001	124,9	58,1	48,2	46,6	100
2002	131,8	53,5	52,3	44,4	100
2003	131,5	48,8	43,7	38,4	100
2004	131,5	52,2	46,2	37,8	100
2005	134,6	59	47,6	51,9	100
2006	132,7	58,1	46,7	53,1	100

Forrás: EUROSTAT, 2007(5)

Table 3: Consumer priceindex, base in EU 15

Denmark(1), Hungary(2), Poland(3), Romania(4), Source(5)

Ha a comb fogyasztói árát és keresletét vizsgáltuk, akkor szintén szóba kerül a német, illetve a francia nemzet. A németek által kedvelt gulyásra gondolunk, akkor indokolt a magas ár, ezen kívül a franciák főként a – tenger gyümölcsein kívül – szárazhúsokat kedvelik, mint például a comb, és a táblázatban nem szereplő szűzérme, amit 8 euróért árúsítanak is.

A darált hús esetében azt tapasztaltam, illetve különböző országok hentesével konzultálva arra a következtetésre jutottam, hogy minden országban van egy réteg, és főként a szegényebb célcsoport az, akinek árúsítják. Viszonylag megfizethető áron

készíthető belőle különböző féle húsetel. Lapockát csak Spanyolország, Lengyelország és hazánk forgalmaz. Sósszalonnát pedig Belgiumban, Franciaországban és Spanyolországban nem is lehet

kapni. Fejhúst is csak nálunk, és Lengyelországban árúsítanak rendszeresen, Németországban ritkán, de olykor kapható.

4. táblázat

Fogyasztói ár összehasonlítás (Me: euró)

	Magyarország(1)	Belgium(2)	Franciaország(3)	Németország(4)	Spanyolország(5)	Lengyelország(6)
Karaj(7)	4,50	4,70	4,25	5,70	5,95	3,75
Comb(8)	3,80	4,90	5,00	5,55	4,25	3,55
Darálthús(9)	3,85	4,50	4,95	4,20	3,80	3,20
Lapocka(10)	3,5	-	-	-	3,7	2,5
Szalonna(11)	3-4,5	-	-	4,5	-	2,8
Fejhús(12)	0,8-1,5	-	-	2,85-3,0	-	0,6-0,9

Forrás: Adott ország hentesboltjainak vezetőitől kapott információ alapján(13)

Table 4: Compare the consumer price in other country

Hungary(1), Belgium(2), French(3), Germany(4), Spain(5), Poland(6), Pork chop(7), Pork thigh(8), Minced meat(9), Shoulder blade(10), Fat bacon(11), Pig headmeat(12), Source: From a butcher shop's leaders received information in the examined countries(13)

A táblázat adataiból kitűnik, hogy a lengyel árak a legalacsonyabbak, de ez azt hiszem várható volt, hiszen a viszonylag olcsón megtermelt sertéshúst saját országukban, a többi országhoz viszonyítva kedvező áron tudják értékesíteni. A fogyasztói szokásokhoz hozzátartozik, hogy a fejlett országokban, és főleg az EU 15 országainak fogyasztási struktúráját vizsgálva megállapítható, hogy a félkész, konyhakész termékek igen közkedveltek. Magas árak ellenére is sokan

fogyasztják, míg a szegényebb nemzeteknél az olcsóbban beszerezhető nyeseledékűnek, körömnek és fejhúsnak is van piaca.

Összességként elmondható, hogy a magyar fogyasztói társadalom nagy része még mindig árérzékeny. Vásárlásnál az ár a meghatározó, így ennek megfelelően állítják össze fogyasztói kosarukat, amiben nagyrészt foglal el a külföldről, és főleg Lengyelországból származó olcsóbb élelmiszer, ami a magyar termékfogyasztás rovására megy.

IRODALOM

- Bartha A. (2007): Sertéságazat versenypiaci jellemzői. Magyar Mezőgazdaság, 50. 35-39.
- Nábrádi A.-Szűcs I. (2002): 2. Nemzetközi Sertésenyésztési Tanácskozás: A sertéshús jövedelmezőségére ható fontosabb tényezők. 485-499.
- Varga T.-Tunyoginé N. V.-Mizik T. (2007): Mezőgazdasági árképzés elméleti alapjai és hazai gyakorlata. Agrárgazdasági tanulmányok. Budapest, 47.
- EUROSTAT (2007): <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- KSH (2007a): Állatállomány. Statisztikai Tükör, I. évfolyam 81. szám. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.

- KSH (2007b): Állati termékek termelése és fogyasztása Magyarországon. Statisztikai Tükör, I. évfolyam 83. szám. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- KSH (2007c): Középpontban az élelmiszerárak. Statisztikai Tükör, I. évfolyam 84. szám. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Internet 1: www.akii.hu
- Internet 2: <http://sertesszovetseg.hu>
- Internet 3: <http://www.amc.hu/huspiacih>
- Internet 4: www.rgvi.gtk.szie.hu/upload_files/GTK_agrargazd2_sertes_agazat.ppt